

Rozhýbaný kraj

Október / 2021

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Jesenné potulky za zázrakmi

Do sakrálnych stavieb či na pútnické miesta láka turistov nielen viera, ale aj zvedavosť.

Na východe sme vítali pápeža Františka

Urobme zo života dar

Pápež František raz povedal, že pravé bohatstvo nespočíva vo veciach, ale v srdci. Tie naše vďaka nemu ostali naplnené. V našom kraji navštívil dve miesta – sídlisko Luník IX a štadión Lokomotívy. Dokonca som mal tú česť mu za nás východniarov odovzdať malý dar, ktorý vyrobili šikovné ruky šperkára, o ktorom si môžete prečítať v tomto čísle.

Aký dar nám zanechal on? Dojemné a zároveň silné slová, výzvy, ktoré my musíme naplniť reálnym obsahom. Veď sám povedal, že nie sme tu na to, aby sme žili zo dňa na deň, ale aby náš život bol dobrodružnou výpravou. Začali sme na tom rýchlo pracovať. Čo prinesie nádej Luníku IX? Keď sa ľudia, ktorí tam bývajú naučia sebestačnosti, získajú chýbajúcu dôstojnosť. Spolu s naším Sociálnym podnikom a neziskovou organizáciou ETP Slovensko sme pripravili projekt, ktorý rómskym občanom sídliska umožní svojpomocne postaviť si vlastné domy. Vzorový, ktorým začíname, posluží od budúceho leta ako komunitné centrum. Je to len začiatok cesty, ale pápežove slová chceme naplniť činmi.

Musíme si uvedomiť a neustále opakovať, že naša nezodpovednosť ohrozí najmä tých starších.

Rastislav
Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Keď som sledoval Svätého Otca, ktorý bude mať čoskoro 85 rokov, ako ožil medzi mladými ľuďmi na štadióne, nemohol som si nespomenúť na našich seniorov, ktorých stretávam v našom kraji. Mnohým síce nechýba elán, no majú strach. S koronavírusom sme boj ešte nevyhrali. V očkovaní proti COVID-19 sa východniari, žiaľ, nerozhýbali, aj keď na župe robíme, čo je v našich silách. Musíme si uvedomiť a neustále opakovať, že naša nezodpovednosť ohrozí najmä tých starších.

Október je ich mesiac, myslíme, prosím, na nich. Naplňme slová o tom, že nám na nich záleží. My nebudeme vyčkávať. Župa začína už v týchto dňoch očkovať našich seniorov treťou dávkou vakcíny.

Obsah

Špeciálne dary pre pápeža

Svätý Otec František dostal kalich a paténu ako spomienku na návštevu Košického kraja a jeho obyvateľov. Liturgické predmety odkazujú na blahorečenú Anku Kolesárovú. Hlavným motívom šperkára pri tvorbe kalicha boli sedmokrásky. Vyjadrujú vnútornú krásu a čistotu.

str. 6

Rozhovor s Tiborom Vargapálom

Včelár Tibor Vargapál skrýva za sebou príbeh ako z rozprávky. Investoval všetky peniaze do včiel a zaradil sa medzi svetovú špičku medárov. Nedávno si prevzal aj najvyššie verejné ocenenie Košického samosprávneho kraja.

str. 3 - 4

Dobrovoľníci na Ružine

Na brehoch jednej z najkrajších vodných nádrží na Slovensku postupne miznú nelegálne objekty. Za takmer 40 rokov na jej brehoch pribudlo až 197 nelegálnych objektov. S likvidáciou čiernych stavieb pomáhali aj dobrovoľníci z Dobrovoľníckeho centra Košického kraja, ktorým na Ružine záleží.

str. 8

Rozhovor

s Tiborom Vargapálom

Sme najlepšia „medová“ krajina na svete.

Od nákupu včelích rodín ho skúsenejší včelári najprv odhovárali, on si však stál za svojím a za žiadnu cenu sa nechcel dať odradiť. Dnes vďaka Tiborovi Vargapálovi môžeme povedať, že najlepší med na svete pochádza z Košického kraja. Za svoje úspechy získal nedávno aj Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja.

Ako sa z mechanika kancelárskej techniky stane jeden z najlepších medárov na svete? Prezradíte nám svoj príbeh?

Narodil som sa v dedinke Hraň v Trebišovskom okrese. Môj starý otec bol agronómom na miestnom roľníckom družstve. Doma mal celé gazdovstvo, a tak som sa spolu aj s ním o tieto zvieratká staral. Naučil som sa takisto obhospodarovať včely. Chcel som sa stať poľnohospodárskym inžinierom, ale keď som v 15 rokoch odišiel do Košíc, vyučil som sa za mechanika kancelárskej techniky. Písal sa rok 1994, keď som sa začal zaujímať o burzu. Okrem obchodovania s akciami sme spolu s kolegom programátorom vytvorili software na obchodovanie. Toto krásne obdobie sa však skončilo nešťastne – môj kolega ma neférovou vytlačil z firmy a ja som zostal bez práce a bez peňazí. Za posledné peniaze som nakúpil 120 včelích rodín a začal včeláriť. Nemal som s takým množstvom včiel skúsenosti a starší včelári ma od takého množstva odhovárali. Ekonomická situácia si vyžadovala riskovať. A ako sa dostať medzi špičku? Spýtajte sa mojich včiel, za to vďaka im.

V súčasnosti máte 200 včelstiev. Nemáte ich na jednom mieste, ale kočujete s nimi po celom východnom Slovensku...

Dvesto včelstiev – to je 10 miliónov včiel, teda dve žihadlá na jedného Slováka. Včelárstvo je veľmi náročný odbor. Dodnes chodím do zahraničia za skúsenými včelármi a radím sa s nimi. Je rozdiel, či včelstvo donesie 10 kg medu za rok alebo 100 kg. Mojich 200 včelstiev v záhrade sa v istom čase prestalo páčiť susedom. Starosta mi prikázal vyniesť ich preč na polia. Poslúchol som, a tak sa zrodilo moje kočovanie za znáškou do takmer všetkých končín východného Slovenska. Dnes kočujem za lipou na Gemer, za medovicovým medom na Spiš či za agátom k maďarským hraniciam a keďže s nimi behám hore-dole, tak sa stane, že roj uletí. Snažím sa však o to, aby sa tak nestávalo.

Spomínate si na to, kedy vás prvýkrát uštipla včela?

Musel som byť ešte malý chlapec, dnes ma pichnú aj päťkrát denne. Spomínam si však, keď uštipla môjho syna. Chcel za to odo mňa 500 korún.

Nechcel robiť pri včelách, aj keď sa tomu nakoniec nevyhol. Samozrejme, nezaplátil som mu. Povedal som, že môže byť rád – včelie uštipnutie je liek. Vo všeobecnosti je známe, že včelári sú známi svojou dlhovekosťou. Napríklad pichnutie resp. jed je tak silný, že čistí cievy. Včely sú ako krtko v potrubí. Vyčistí vám ho od usadenín. Všetky produkty vytvorené z medu sú prospešné zdraviu.

Ste pravidelne oceňovaný na najprestížnejšej svetovej včelárskej výstave Apimondia. Na posledných dvoch výstavách ste dosiahli úspech, ktorý sa dovtedy nikomu na svete nepodaril...

Všetko sa to začalo v roku 2013. Súťaž Apimondia sa uskutočňuje každé dva roky. Jedna z nich bola v Kyjeve, kde sme získali zlatú medailu. Povzbudilo nás to, a tak sme pokračovali. O dva roky sa konala v Južnej Kórei, kde naše rodinné včelárstvo získalo tri zlaté, v roku 2017 v Istanbuli to bolo až 10 medailí vrátane Hlavnej ceny Grand Prix za darčekové medy. V počte medailí sme obsadili 1. miesto na svete. Posledná svetová včelárska výstava sa konala v septembri 2019 v kanadskom Montreale. Získali sme tam 11 medailí – opäť 1. miesto na svete s veľkým náskokom. Ja za medy a syn za medovinu. Druhý v poradí mal 5 medailí. Slovensko dokonca obsadilo po prvýkrát 1. miesto s počtom 20 medailí. Naša rodinná včelárska farma získala viac medailí ako celá včelárska veľmoc USA či Kanada alebo Austrália. Som hrdý, že reprezentujem Slovensko. Môžeme si pokojne povedať, že sme najlepšia „medová“ krajina na svete.

Považujete včelárstvo za poslanie, alebo za povolanie, ktoré raz skončí odchodom do dôchodku?

Chcel by som do konca života zostať včelárom. Je to najkrajšia práca, akú si viem predstaviť. Spolupracovať v lone prírody s vysoko inteligentným sociálnym hmyzom – včelami. Nakoniec náš život na tejto planéte závisí od toho, či tu včely budú. Lebo ak nie, ako povedal Einstein: „Keď vyhynú včely, do 5 rokov vyhynie aj človek.“

Košický samosprávny kraj vám udelil najvyššie verejné ocenenie. Bolo to pre vás prekvapením?

Som naozaj potešený, že si nás vôbec

niekto všimol. Je to veľmi príjemné a príjemné je aj to, že spolu so mnou ocenenia získali aj Juraj Jakubisko, Jozef Plachý či Ladislav Orosz. Cením si, že niekto vidí našu prácu a úspechy.

Celý čas mi vrta hlavou či včelár takého kalibru, ako vy sledoval Včielku Maju?

Pravdupovediac túto rozprávku som veľmi nepozeral, bolo to už veľmi dávno, keď som bol malý chlapec. Včielku Maju však poznám. Môj syn ju v televízii sledoval viac. Ja som skôr však obľuboval Ferda Mravca, mal som ho rád.

Chcel by som do konca života zostať včelárom. Je to najkrajšia práca, akú si viem predstaviť. Spolupracovať v lone prírody s vysoko inteligentným sociálnym hmyzom – včelami.

Sila pápežových slov zasiahla východniarov

Svätý Otec takmer po 20 rokoch navštívil v polovici septembra veriacich aj v Košickom kraji. Slová pápeža Františka ostali hlboko vryté v srdciach tisícov návštevníkov, ktorí 14. septembra s úsmevmi na tvárach aj so slzami dojatia vítali Svätého Otca na štadióne Lokomotívy. Košický samosprávny kraj sa rozhodol podať pomocnú ruku Arcibiskupskému úradu v Košiciach pri prípravách a organizácii návštevy. Krajská výjazdová služba pomáhala napríklad s očko-

vaním na farnostiach a v deň príchodu mala k dispozícii 50 autobusov krajských zmluvných dopravcov. Veriacich zväžali na stretnutie s pápežom Františkom zo všetkých kútov kraja. Po návšteve sídliska Luník IX sa Svätý Otec presunul na štadión Lokomotívy, kde sa na stretnutí zúčastnilo viac ako 20-tisíc ľudí. Župa zabezpečovala umeleckú produkciu na Lokomotíve aj LED obrazovky. Pre východniarov bola návšteva pápeža Františka veľkým darom, minimálne

v podobe slov, ktorými sa ľuďom prihovára. „**Snívajte o kráse, ktorá presahuje vzhľad, ktorá je viac než len módne trendy. Snívajte bez strachu o založení rodiny, o dávaní života a výchove detí, o strávení svojho života s iným človekom, s ktorým budete mať všetko spoločné, bez toho, aby ste sa hanbili za svoje slabosti, pretože je tu ten alebo tá, kto ich prijíma a miluje, ktorý ťa miluje takého, aký si.**“

Dary pre pápeža symbolizujú vd'ačnosť

Špeciálny kalich a paténa odkazujú na blahoslavenú Annu Kolesárovú.

Návšteva Svätého Otca priniesla na východ Slovenska pokoj aj povzbudenie. Pápež František pripomenul východniarom, že ak budeme držať spolu, ako spoločnosť dosiahneme viac. Na rozlúčku ako spomienku na náš kraj a obyvateľov dostal od Košického kraja dva liturgické predmety. Kalich a paténa odkazujú na blahoslavenú Annu Kolesárovú, pričom ich autorom je umelecký šperkár Marek Husovský, ktorý pred tromi rokmi vyhotovil aj jej relikviár. Anna Kolesárová bola len 16-ročné dievča zo Zemplína, ktoré zomrelo mučnickou smrťou v roku 1944, a to zastrelím sovietskym vojakom. Svedkami jej blahorečenia sme boli 1. septembra 2018 v Košiciach. Toto dielo je uložené v kostole Sedembolestnej Panny Márie v jej rodisku v Vysokej nad Uhom.

„**Vyhotovenie kalicha s paténou mi trvalo 10 týždňov. Sú výnimočné v tom, že sú liturgické, čo znamená, že pápež ich kedykoľvek môže pri slávení liturgie použiť. Som veľmi rád, že symbolika s relikviárom, ktorý som vytvoril pred tromi rokmi, opäť ožije aj pri tomto dare,**“ povedal umelecký šperkár Marek Husovský. Kalich má tvar kytice sedmokrások a je vysoký 33 centimetrov, čo je odkazom na Kristov vek. Dokopy 53 sedmokrások reprezentuje celkový počet Zdravasov vo svätom ruženci. Tri z nich sú zo zlata ako symboly troch Zdravasov, ktoré sa mladí modliavajú pri putovaní k hrobu Anny Kolesárovej. Paténa má zas priemer 16 centimetrov, čo je odkazom na vek Anny Kolesárovej. Sedmokráska svojou prirodzenosťou poukazuje na skutočné poklady ľudského srdca:

na čistotu, vernosť, úctu, úprimnosť a vnútornú krásu. V kytici kvetov je uprostred vložená vrchná pozlátená časť, ktorá spolu so spodnou časťou stoniek kvetov tvorí kalich. Stonky sú nepravidelné a pripomínajú životné cesty každého človeka, ktoré sú neraz poprepletané radosťami aj ťažkosťami. Dar bol umiestnený v dôstojnom stánku, ktorý bol vyrobený zo 100-ročných kresaných hranolov z duba. Predstavujú odolnosť, silu a stabilitu. Živica vo farbe krvi je zase na znak života, ktorý v nás preteká. Za všetkých obyvateľov odovzdal dar pápežovi predseda KSK Rastislav Trnka. Obsahuje Darovaciu listinu, ktorá je vyhotovená v slovenskom a anglickom jazyku a tiež v materinskom jazyku Svätého Otca v španielčine.

Kraj na seniorov nezabúda, čakajú ich koncerty

Október – mesiac úcty k starším

Staroba je prirodzenou súčasťou nášho života, týka sa nás všetkých. Nemôžeme ju zastaviť, ale môžeme ju prijať. Október ako mesiac úcty k starším nám má pripomenúť, aby sme si seniorov vážili, uctili si ich, nabrali od nich skúsenosti, uchovávali tradície a najmä im prejavovali svoju náklonnosť. Seniori sú jednou z najzraniteľnejších skupín. Pandemické obdobie, ktoré stále pretrvávajú, ich odlúčilo od svojich blízkych, nehovoriac o lockdownoch, kedy museli obmedziť všetky kontakty na minimum. Košický samosprávny kraj však na starších ľudí nezabúda. Chce im prejaviť svoju náklonnosť, úctu a naladiť ich na správny rytmus. Klientom župných zariadení sociálnych služieb preto v rámci októbra dopraje

koncerty priamo pod ich oknami. Študenti a pedagógovia Konzervatória Jozefa Adamoviča v Košiciach im predvedú svoj spev aj umenie na hudobných nástrojoch. Približne 700 dôchodcov v krajských domovoch sociálnych služieb si tak bude môcť užiť čaro krásne koncerty a aspoň na chvíľu zabudnúť na problémy. Košický samosprávny kraj úzko spolupracuje s okresnými organizáciami Jednoty dôchodcov na Slovensku (JDS) v Košickom kraji, snaží sa mapovať problémy a počúvať ich príbehy. Aj preto župa pre všetkých seniorov či už v krajských sociálnych zariadeniach, alebo okresných organizáciách pripravila darček, ktorý im bude čoskoro doručený. Myslíme na vás...

Rozhodnite, na ktorý projekt poputujú peniaze

Košická župa spúšťa projekt participatívneho rozpočtu. Na podporu športu vyčlenila 100-tisíc eur.

Po prvýkrát v histórii Košického samosprávneho kraja budete rozhodovať práve vy, na ktoré verejnospospešné projekty poputujú peniaze z rozpočtu kraja. Župa spúšťa participatívny rozpočet, v rámci ktorého sa bude hlasovať o výstavbách, rekonštrukciách alebo modernizáciách športovísk. Výzvu na predkladanie projektov vyhlásila župa 1. októbra a potrvá do konca mesiaca. Predložené návrhy vyhodnotí komisia, o

projektoch, ktoré sa zrealizujú, budú rozhodovať obyvatelia hlasovaním. Nové alebo zrekonštruované športoviská pribudnú v každom regióne v kraji, výška finančného príspevku pre jednotlivé regióny sa bude odvíjať od počtu obyvateľov daného regiónu. Celkovo župa rozdelí 100 000 eur, najviac získa Abov, a to až 40 000 eur, zvyšné finančné prostriedky budú prerozdelené medzi Zemplín, Spiš a Gemer. Participatívny rozpočet

umožňuje občanom priamo sa zapojiť do rozhodovania o prerozdelení častí verejných zdrojov. Kraj si dal záväzok zapojiť verejnosť do rozhodovacieho procesu aj po Protikorupčnom audite, ktorý pre Úrad KSK vypracovala Transparency International Slovensko. Projekty, ktoré získajú v hlasovaní najvyššiu podporu, budú realizované v budúcom roku.

Nelegálne objekty na Ružín nepatria

Dobrovoľníci sa rozhodli v septembri urobiť z nášho kraja lepšie miesto pre život.

Košický kraj žil dobrovoľníctvom. Okrem budovania dažďových záhrad či jazierok v okolí župných stredných škôl sa likvidovali aj nelegálne objekty na Ružíne. Vodné dielo a jeho okolie je vďaka svojej nádhernej prírode a národným parkom pýchou východniarov. Za posledných takmer 40 rokov však na jeho brehoch pribudlo až 197 nelegálnych objektov. Móla, prístrešky, pozbižané príbytky na Ružín nepatria. Ničia kolorit jednej z najkrajších vodných nádrží na Slovensku.

Fenomén nelegálnosti

Aj preto Slovenský vodohospodársky podnik v spolupráci s OZ Ružínska priehrada a Dobrovoľníckym centrom Košického kraja začali konať. Rozhodli sa vrátiť Ružín všetkým, ktorí tam trávajú svoj voľný čas. Po spoločnej koordinácii so zástupcom Margecian bolo na likvidáciu vybraných 10 objektov v katastrálnom území obce.

Keďže sa k objektom nebolo možné dostať ťažkou technikou, rozoberali sa manuálne, a to ručným náradím, následne sa ukladali na člny a prevážali na breh, odkiaľ boli odvezené na likvidáciu. „V budúcnosti sa budú pripravovať ďalšie kroky k podobným aktivitám. Faktom je, že už desaťročia evidujeme tento fenomén nelegálnych objektov. Problémom je aj to, že užívatelia po sebe často zanechávajú odpad a aj samotné objekty sa neraz stanú odpadom. Veľká voda ich stiahne smerom k priehrade,“ povedal hovorca Slovenského vodohospodárskeho podniku Marián Bocák.

Pomáhali aj dobrovoľníci

Na likvidácii sa zúčastnili aj dobrovoľníci z Dobrovoľníckeho centra Košického kraja. „Dobrovoľníctvo je v našom kraji veľmi obľúbené. Jeho spoločenský status z roka na rok stúpa a vidieť to aj na rozširovaní

dobrovoľníckych aktivít v septembri. V roku 2011 sme organizovali dobrovoľnícky deň, ten sa rozšíril na dobrovoľnícky týždeň a teraz, už druhý rok za sebou, máme dobrovoľnícky mesiac, čomu sa veľmi teším,“ vysvetlila predsedníčka DC KK Miroslava Langerová. Mladá dobrovoľníčka Alžbeta Harďonová sa rozhodla pomôcť pri likvidácii objektov, pretože jej záleží na životnom prostredí. „Už niekoľkokrát som čistila Hornád. Myslím, že to je pre náš krásny kraj veľmi dôležité. Určite sa týmto moje dobrovoľníčenie nekončí.“

Režisér, ktorý je považovaný za Felliniho východnej Európy, si prevzal cenu Košického samosprávneho kraja.

Príbeh hrdinu z kraja Juraja Jakubiska

Fenomenálny režisér má na konte viac ako 90 ocenení po celom svete a je nositeľom najvyššieho štátneho vyznamenania Slovenskej republiky – Pribinovoho kríža. Aj napriek tomu, že má 83 rokov, je plný optimizmu, chute do života a najmä zázrakov. Narodil sa posledný aprílový deň v roku 1938 v Kojšove v okrese Gelnica. Ako malý chlapec rád sníval aj o tom, že raz začne objavovať svet. Videl ho pestrejšie a magickjšie ako jeho rovesníci. Študoval na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Bratislave a po nej pokračoval v štúdiu na Filmovej akadémii múzických umení v Prahe. Juraj Jakubisko vraví, že k umeniu mal blízko, odkedy si vôbec pamätá. Neustále chodil s ceruzkou v ruke a s hlavou v oblakoch. Spomína si však aj na moment, kedy po prvýkrát stál na javisku. „Po roku 1945, keď sme sa presťahovali, som v Košiciach získal svoju prvú hereckú rolu. Bol som jedným z trpaslíkov v divadelnom predstavení Jánošík.“ Jánošík ležal vo väzení a okolo neho chodili trpaslíci. Príbehnúť mala k nemu víla

s opaskom, ktorý mu mal dodať silu. „V pozadí hrala hudba Na krásnom modrom Dunaji. Očami som hľadal svojich rodičov a v tom som sa potkol o ležiaceho zbojníka a spadol som. Víla zo 4. B zahodila opasok, moji kamaráti ma zdvihli zo zeme a ušli.“ Malý trpaslík schytil opasok a bezmocne stál. „Vtom sa Jánošík posadil a povedal: ‚Ďakujem ti, milý, malý človečik, že si ma zachránil a dal si mi silu.‘ Týmito slovami som sa stal hrdinom celého predstavenia. Aj tí, ktorí hru poznali, považovali celý akt, čo sa udial, za dokonalý režijný trik.“ Jakubisko je dnes v prvom rade režisérom medzinárodného významu. Normalizačná cenzúra mu zakázala natáčať filmy, smel sa venovať len dokumentárnej tvorbe. K filmom sa vrátil až v 80. rokoch. V roku 2000 bol filmovými novinármi a kritikmi ocenený ako najlepší slovenský režisér 20. storočia. Vytvoril množstvo magických postáv. Na akú bytosť by sa však chcel premeniť? „Jednoznačne na trpaslíka. Chcel by som dolovať zlato, trpaslíkom nikto nikdy nezávi-

del.“ Dodáva, že mať talent je niekedy utrpenie. „Každý si totiž myslí, že to je zlato, ale je to trápenie, ale za to krásne. Mnohí si myslia, že mám obrovskú fantáziu a ja len čerpám z môjho detstva, ktoré som prežil v Košickom kraji. Tam sa dialo množstvo zázrakov a ja som ich len pretavil do filmov.“ Najznámejší slovenský režisér dokončil druhú časť legendárnej rozprávky Perinbaba s podtitulom „a dva svety“. „Aj tu sa odohrávali zázraky. Napríklad som oživil herečku, ktorá stvárnila Perinbabu. Trikom sa však nedá urobiť všetko. Ak by som vám dal do ruky štetec, ktorými maľoval Leonardo da Vinci, namaľovali by ste Mona Lízu? Je to proste umenie.“ Vo svete získal desiatky ocenení, no najviac je šťastný, ak získa ocenenie doma. „Vážim si cenu Košického samosprávneho kraja, ktorú mám od svojich rodákov, od blízkych, ktorí oceňujú moju prácu. Budem tak ako doteraz naďalej robiť filmy, ktoré sa dotýkajú pravdy a naplnia nielen úžasom, no dovedú aj k veľkej láske.“

Objavovali sme nepoznané na Kraji sveta

Košický kraj láka stále viac turistov. Každým rokom ich počet narastá.

Domáci turisti počas letnej sezóny objavovali nepoznané regióny či atraktivity. Náš kraj má jednoznačne svoje kúzlo, a preto by sme mali byť hrdí na to, čo v ňom nenájdeme. Svedčí o tom aj fakt, že kampaň Kraj sveta trafila klince po hlavičke a ocitla sa medzi tými najlepšími.

Dovolenka na Slovensku

Podľa Krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus záujem domácich

návštevníkov o dovolenku na Slovensku narastá. Vnímajú fakt, že domáci turisti sa pomaly učia tráviť dovolenku v rodnej krajine a objavovať aj doposiaľ nepoznané. „Potvrdili nám to aj samotní poskytovatelia služieb v kraji. Vo väčšine takýchto prípadov bola obsadenosť počas letných mesiacov v rozsahu 90 - 95 %. Prevažnú časť tvorili práve domáci návštevníci a zahraniční tvorili nanajvýš 5 % z celkovej návštevnosti. Zhodli sa na tom viacerí hoteliéri v kraji,“ povedala výkonná riaditeľka Krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus Lenka Vargová Jurková.

Kampaň, ktorá zaujala

Kraj sa teší aj z úspechu, za ktorým stojí destinačná kampaň Kraj sveta: Hrdý na to, čo v ňom nenájdeš. Na najprestížnejšej súťaži reklám na Slovensku Zlatý klince získala až päť shortlistov, z toho štyri premenila na ocenenia. V lete vyvolala kampaň aj negatívne reakcie a v auguste dokonca etickosť reklamy na základe podnetov posudzovala aj Rada pre reklamu. Tá následne rozhodla, že nie je v rozpore s etickými zásadami. Mohla spôsobiť isté kontroverzie, po kreatívnej stránke však nepopierateľne zaujala. Porota Zlatého klinca, zložená zo skúsených špecialistov v reklamnej branži, Kraj sveta ocenila. Získala dva strieborné klince v kategóriách Craft a Kreativita v PR kampani a dva bronzové klince v kategórii Digital a v kráľovskej kategórii Kampaň.

Rómov z Luníka učíme pracovať, postaví si domy

Kľúčovú úlohu v projekte zohráva Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja.

Rodiny z najväčšieho rómskeho sídliska na Slovensku Luník IX majú šancu zmeniť svoj život k lepšiemu. Získajú nielen strechu nad hlavou, ale aj pracovné návyky a nové možnosti zamestnať sa. To všetko vďaka programu svojpomocnej výstavby rodinných domov. S projektom prichádza nezisková organizácia ETP Slovensko a spája v ňom sily s Košickým samosprávnym krajom a mestom Košice. Svojpomocná výstavba sa už osvedčila vo viacerých obciach Košického kraja s početnejšou komunitou Rómov. Pilotný projekt uskutočnilo ETP Slovensko pred siedmimi rokmi v Rankovciach. Miestni tam dnes žijú a bývajú dôstojne, slušne a majú stavebné zručnosti, ktoré pri výstavbe získali a ďalej im pomáhajú v zamestnaní. Na Hrebendovej ulici 30 na Luníku IX by malo svojpomocne vzniknúť 7 alebo 8 stavieb. Kľúčovú úlohu v projekte zohráva Sociálny podnik

Košického samosprávneho kraja, kde našli uplatnenie ľudia, ktorí si pre zdravotné alebo iné dôvody ťažko hľadajú zamestnanie. Krajský sociálny podnik najskôr postaví vzorovú budovu. Podľa nej si neskôr rodiny s odborným vedením svojpomocne postaví vlastné bývanie. Vzorový dom posluží na dočasné ubytovanie ako i komunitné centrum, fungovať by mohol od leta 2022. Na to, aby boli obyvatelia Luníka IX zaradení do programu, potrebujú splniť niekoľko podmienok. Minimálne rok pred výstavbou si musia sporiť, nesmú mať dlhy, potrebujú navštevovať vzdelávacie kurzy a ich deti riadne chodiť do školy. Od ETP Slovensko môžu rodiny získať mikropôžičku. Tieto peniaze nie sú vyplácané priamo, ale kupuje sa z nich materiál na stavbu. Kým rodina pôžičku nesplatí, na dom je záložné právo v prospech ETP Slovensko.

Úspechy poslancov KSK

Pavol Burdiga

MOST-HÍD

Bol by som veľmi rád, keby sa aj s mojou pomocou spustila a dokončila časť Gemerskej vetvy kostrovej siete cyklotrás a doasfaltovali niektoré časti ciest v okrese Rožňava, ktoré sú v havarijnom stave. V tomto volebnom období sa mi podarilo presadiť niektoré opravy na našich stredných školách v pôsobnosti Košického samosprávneho kraja a získať projekty k dovybaveniu školských tried a učební. Okrem toho sa nám podarilo zrealizovať zaasfaltovanie kritických úsekov ciest v niektorých obciach rožňavského okresu, ktoré patria pod VÚC. Aj naďalej budem presadzovať spravodlivé rozdelenie dotácií jednotlivým žiadateľom v okrese Rožňava.

Marek Čižmár

nezávislý

V aktuálnom období som vyvíjal veľa aktivít pre spustenie výstavby projektu Terminálu integrovanej osobnej prepravy v Trebišove, ktorý bude veľkou pomocou pre celý kraj. Výrazne som sa angažoval v otázke zachovania, resp. ďalšieho rozvoja stredných škôl. Osobitnú pozornosť som venoval aj stavu ciest a som rád, že aj vďaka mojej iniciatíve došlo k oprave a rekonštrukcii mnohých úsekov vo všetkých častiach okresu. V rámci dotačnej politiky som podporil pomoc pre Pastoračné centrum v Lastovciach a investíciu - modernizáciu športového areálu Gymnázia Trebišov. Ďalšia moja poslancská činnosť bude venovaná najmä riešeniu havarijnej situácie mosta v Sirníku, ako aj plánovanej rekonštrukcii nadjazdu v Trebišove.

Viktor Dulina

OLANO, SAS, KDH, NOVA

Mojou prioritou sú cesty. Som členom dopravnej komisie Zastupiteľstva KSK, kde komunikujem s občanmi a predstaviteľmi samospráv a následne s krajom, aby sme spolu vyriešili najurgentnejšie úseky. Výsledkom našich spoločných snáh je rekordný počet celistvých opráv v okrese Košice-okolie a to až vyše 50 km/rok. V tomto volebnom období som sa pričínil o zachovanie tried jediného slovenského gymnázia v okrese, propagáciu požičiavania rehabilitačných pomôcok aj o realizáciu ďalšieho veľkého projektu, ktorým je geotermálny vrt pri Čižaticiach, ktorý by mal neskôr slúžiť na účely akvaparku. Aj tento projekt môže nám všetkým priniesť zvýšenie životnej úrovne a nové pracovné miesta.

Najväčšia technologická konferencia v krajine

V Košiciach predstavili lietajúce auto aj hamburger zo skúmvky.

Košický kraj začiatkom jesene privítal najväčšiu technologickú konferenciu v našej krajine - SlovakiaTech Forum-Expo 2021. Stovka domácich a zahraničných spikrov na najväčšom podujatí tohto druhu na Slovensku, ktoré sa už po tretí raz konalo v Košiciach, predstavili revolučné inovácie. Na krátkom výlete do blízkej budúcnosti mali návštevníci možnosť

vidieť lietajúce auto Air Car od slovenského konštruktéra Štefana Kleina, hackerský útok odborníka na kybernetickú bezpečnosť Eduarda Jenča či dokonca prvý hamburger zo skúmvky, za ktorým stojí Holanďan Mark Post. Košická župa si uvedomuje, že prelomové technológie sú našou budúcnosťou. Aj preto podporila konferenciu prevzatím záštity.

Potulky sakrálnymi pamiatkami v kraji

Dóm svätej Alžbety v Košiciach

Septembrová návšteva Svätého Otca na Slovensku bola mimoriadnym a obohacujúcim zážitkom pre mnohých ľudí. Hlavným posolstvom jeho modlitbovej púte našou krajinou bol návrat ku koreňom, ktoré sú zárukou budúcnosti a vyrastajú z nich husté konáre nádeje.

Sú to korene, ktoré máme vďaka rodine a stáročným tradíciám, tvoriacim základ našej spoločnosti. Tie nám pripomínajú aj sakrálna pamiatky a pútnické miesta, ktoré sú odrazom našej duchovnej kultúry, náboženských a umeleckých hodnôt. Nemálo ich máme aj v košickej župe, a preto niektoré z nich odporúčame aj na jesenné potulky.

Košické pútnické miesta

Notoricky známu dominantu Košíc, najväčší kostol na Slovensku a najvýchodnejšiu gotickú katedrálu v Európe, Dóm svätej Alžbety pozná snáď každý z nás. Až novšie bádania cirkevného historika Petra Zubku odhalili nie až tak známe dôvody, ktoré viedli k tomu, že bola jedným z mimoriadne uctievaných pútnických miest stredovekého Uhorska. Sú nimi relikvie Svätej krvi, ktorej kult vznikol vo farskom kostole sv. Alžbety počas svätej omše, na ktorej

sa udial eucharistický zázrak. Kňaz rozliat konsekrované víno na korporál, na ktorom sa vytvoril obraz Kristovej tváre. Korporál sa stal nositeľom relikvie Svätej krvi. Tieto relikvie boli umiestnené v Kaplnke svätého Michala, ktorú začali stavať okolo roku 1352 a krátko potom staviteľia rozbehli aj práce na Dóme sv. Alžbety. Jedno z minulosti najväčších pútnických centier východného Slovenska sa nachádza aj na neďalekej košickej Kalvárii. Jeho vznik iniciovali začiatkom 18. storočia košickí jezuiti. Dominantou je chrám dostavaný v roku 1758, ktorý je zasvätený Sedembolestnej Panne Márii. Cesta k nemu je lemovaná kaplnkami krížovej cesty v rokokovom štýle, ktoré sú zároveň pohrebnými kryptami košických rodín.

Chrám sv. Michala archanjela v Inovciach

Zemplínske korene

Zapúšťanie kresťanských koreňov na Zemplíne pripomínajú zvyšky kamennej rotundy v Michalovciach, ktoré sa nachádzajú v areáli Zemplínskeho múzea. Odhadovaný dátum jej postavenia kolíše medzi 9 - 12. storočím. Pravdepodobne slúžila ako kostol pre obyvateľov okolitých dedín. V obci Klokočov na severnom brehu Zemplínskej šíravy je zas jedno z najvýznamnejších pútnických miest veriacich východného obradu na Zemplíne. Je ním Gréckokatolícky chrám Zosnutia presvätej Bohorodičky. Uchováva jednu z dvoch druhých kópií ikony Bohorodičky, ktorá podľa tradície v roku 1670, po zneuctení vojakmi, začala slziť. Ak sa vydáte na potulky za zemplínskymi sakrálnymi pamiatkami, odporúčame nevynechať ani dva drevené barokové chrámy v sobraneckom okrese. Starší Gréckokatolícky Chrám Prenesenia ostatkov sv. Mikuláša, pochádzajúci z rokov 1720 - 1732 stojí v obci Ruská Bystrá. Spolu s ďalšími drevenými chrámami je od roku 2008 zapísaný v Zozname svetového kultúrneho dedičstva

UNESCO. Váš záujem vzbudí nielen samotná drevená konštrukcia, ale aj päťradový ikonostas a ikony Bohorodičky, Krista, sv. Mikuláša a sv. Paraskieva. O zhruba sto rokov mladší drevený Gréckokatolícky Chrám sv. Michala archanjela, nájdete v neďalekej obci Inovce. Jeho zaujímavosťou je tiež neúplný asymetrický ikonostas.

Zázrak na Gemeri

Väčšina pútnických miest je spojená s rôznymi zjaveniami či uzdraveniami. Podľa jednej z takýchto legiend kedysi muž na poli neďaleko gemerskej dediny Štós vyoral obrázok svätej Matky-Pomocnice. Nevidel dobre, čo leží na zemi, no keď sa zohol a pretrel si tvár a oči vodou, ktorá bola v mláčke, zrak sa mu ihneď zlepšil.

Obraz zanesol do kostola v Úhornej. Po roku síce zmizol, no po novej orbe ho opäť našli v zemi. Na tomto mieste sa napadajú sneh okamžite menil na kamene. To všetko sa považovalo za zázrak a Božie znamenie na postavenie Kaplnky Panny Márie Snežnej nad obcou Uhorná. Prvú drevenú, krytú šindľom, dala vybudovať vdova grófa Štefana Andrášiho. Na mieste vyvierať aj prameň, ku ktorému začali chodiť matky so svojimi zrakovo postihnutými deťmi. Umývali im oči vodou a mnohé sa uzdravili. Postupne k tomuto miestu začalo chodiť stále viac pútnikov, k čomu prispelo aj vybudovanie dvoch jaskýň so sochou Panny Márie a Trpiaceho Krista. Starú kaplnku nahradila nová, ktorá bola slávnostne posvätená v roku 1941. Jej vnútorné zariadenie tvorí oltár s barokovým nadstavcom, na ktorom sa nachádza kópia obrazu Panny Márie s dieťaťom (Čiernej Madony) zo 17. storočia.

Kaplnka Panny Márie Snežnej pri Úhornej

Informácie o výletoch v Košickom kraji: vylety.kosiceregion.com

Vykročte za kultúrou

Krajské divadlá, galérie, múzeá, knižnice a osvetové strediská majú pre návštevníkov pripravené zaujímavé aktivity aj počas októbra. Nechajte sa zlákať novými expozíciami či predstaveniami.

1. 10. 2021

Umenie v zbierkach šľachtických rodov

Múzeum a Kultúrne centrum južného

Zemplína v Trebišove predstaví ne-tradičnou formou tri šľachtické rody, ktoré vlastnili trebišovský kaštieľ. Výstava je venovaná zberateľskej činnosti bývalých majiteľov. Milovníkov umenia zaujmú diela od maliarov, ako Claude Monet, Jakob Van Stry či Rembrandt, z ktorých šľachtici vytvorili vzácne zbierky.

22. - 23. 10. 2021

100 ochotníckeho divadla v obci Jaklovce 1921 - 2021

Spíšské kultúrne centrum a knižnica v Kultúrnom dome v Jaklovciach uvedie muzikál Ženský zákon v podaní domácich umelcov z obce. Okrem

slávnostnej akadémie zažije premiéru aj dokument o tradícii ochotníckeho divadla v Jaklovciach.

1. - 30. 10. 2021

Výstava ilustrácií detských kníh Noemi Ráczovej

Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach bude počas októbra vystavovať originálne diela ilustrátorky a košickej výtvarníčky i pedagogičky. Noemi Ráczová je autorkou ilustrácií viac ako 30 kníh pre deti a za svoju tvorbu získala viacero ocenení.

Zmena programu je vyhradená a závisí od aktuálnej epidemickej situácie.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **31. 10. 2021**. Vyhrať môžete vôňu do auta, zápisník na magnetke, šiltovku a multifunkčnú šatku. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Magdaléna Laurichová, Dávid Doležel.**

Johann Friedrich Herbart: ...**(tajnička)**

Autor: Juraj Mitošinka	mužské meno	kaukazský hudobný nástroj	rímske číslo 499	olejnata rastlina	vzal, zobral (zastar.)	v tejto chvíli	Pomôcky: šosák, Antip, yerba, Keb	opláchni	skratka minulého roka	útok na život	starorímsky boh sejby	tlesk (zried.)	osobné zámeno	základná časť lodnej kostry
smerový uhol (geogr.)							tuk, omasta, utkám, natkám							
1. časť tajničky														
skratka tankovej roty			pohľadnice (hovor.) zakrpatený človek					náterová farba značka traktora						
praobyvateľ Peru				roztok živíc koval				nosením opotrebuje hydromer					3. časť tajničky	klopiť
trávnatá plocha na prechádzky					testament dievča (expr.)						časť celku pohorie v Čechách			
Pomôcky: Semo, Dent, zurna, Vidor	naklonené časti terénu	vnútorný popud dĺžkové miery				namotávaš rímske číslo 199						skr. Červeného kríža filister (kníž.)		
odvážlivec (kníž.)							vytušil (zried.) anglický muzikológ							
hmotný predmet				muž.meno staroegyptský boh zeme						navija zachvátil (kníž.)				
značka prvku astát			hľadám značka prvku iridium					listnatý strom predložka s 2. pád.						
2. časť tajničky						nezašpiní (hovor.)								
juhoamerický strom						spieval tralala								